

Poczucie bezpieczeństwa obywateli a czynności służbowe funkcjonariusza policji

Abstract. **A sense of security of citizens and duties of police officers.** The sense of security is one of the basic human needs which State should care through set up one of them is police. Police as an uniformed and armed formation serves the public and it is designed to protect the safety of people and to maintain public order and security, but happens that sense of security among citizens is decreasing because of abusing the power by a police officer. This paper is based on the tests indicate the cases in which officers abuse of power and what it means.

1) Kom. dr Dorota Mocarska, kom. mgr Agnieszka Sadło-Nowak, Instytut Prawa, Wydział Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Administracji Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie.

Jak powszechnie wiadomo, poczucie bezpieczeństwa to jedna z podstawowych potrzeb każdego z nas, każdego człowieka. Wszelka jednostka stara się wedle własnych możliwości zapewnić sobie bezpieczne warunki życia. Niestety, w większości przypadków człowiek nie jest w stanie zrobić tego własnymi siłami, a w związku z tym państwo powołało liczne organy, których głównym zadaniem jest dbałość o bezpieczeństwo swoich członków w różnych sferach życia.

Słownik języka polskiego sprowadza pojęcie bezpieczeństwa do „stanu niezagrażenia, spokoju, pewności”², ale określa także bezpieczeństwo jako pewien „stan faktyczny lub urojony jednostki lub grupy, który polega na braku zagrożenia”³.

Jednym z elementów ogólnie pojętego bezpieczeństwa jest oczywiście bezpieczeństwo publiczne, które jest pojęciem niezwykle szerokim i dosyć trudnym do jednoznacznego zdefiniowania. Przyczyną tego jest między innymi dynamika życia społecznego. Pojawiające się nowe niebezpieczeństwa, zmieniające się prawo, moralność i etyka wpływają na jego kształtowanie się. To, co stanowi wspólny mianownik definicji i koncepcji bezpieczeństwa publicznego, to odnoszenie się do trzech podstawowych kwestii: brak zagrożeń dla swobodnego funkcjonowania obywatela (przede wszystkim ochrona jego życia, zdrowia i mienia), niezakłócone funkcjonowanie organizacji państwowej i realizacja jej interesów oraz przestrzeganie przez obywateli w swym postępowaniu ogółu zasad zbiorowego współżycia i norm prawnych określonych przez państwo (przestrzeganie obowiązującego porządku prawnego)⁴.

Zapobieganie przestępstwom i ich wykrywanie jest w całym świecie przedmiotem bezpośredniego zainteresowania instytucji porządku prawnego. Przystępczość wydaje się być elementem życia codziennego i chociaż każda instytucja porządku prawnego czyni wszystko, aby wykorzenić ją z życia społeczeństwa, nie ma szansy na pełny sukces. Powszechnie wiadomo, że liczba przestępstw wykrytych w wyniku działalności instytucji porządku prawnego jest rażąco mała w stosunku do liczby przestępstw rzeczywiście popełnionych. Ponadto interesom ludzi, przynajmniej z ich punktu widzenia, o wiele lepiej służy skuteczne zapobieganie ich wiktyimizacji⁵. Niezwykle ważną rolę w tym zakresie odgrywają badania opinii społecznej, które mogą być wykorzystywane w celu identyfikacji zagrożeń w odczuciu społecznym. Badania społeczne przeprowadzone zgodnie z metodologią oraz na odpowiednio dużej próbie pozwalają na okre-

2) *Słownik języka polskiego*; T. I. PWE, Warszawa 1978, s. 147.

3) *Słownik współczesnego języka polskiego*, Reader's Digest Przegląd, Warszawa 1998, s. 50.

4) R. Rojtek, *Obiektywne i subiektywne poczucie bezpieczeństwa*, <http://www.bezpieczna.pl/bezpieczenstwo/felieton/osoba/obiektywne-i-subiektywne-poczucie-bezpieczenstwa>.

5) C de Rover, *Prawa człowieka i prawo humanitarne dla policji i sił bezpieczeństwa państwa*, Legionowo 2002, str. 177.

ślenie nie tylko skali ciemnej liczby przestępstw, ale również określenie konkretnych obszarów jej występowania. Należy również podkreślić, że badania opinii publicznej mogą stanowić istotny materiał służący wypracowaniu odpowiednich mechanizmów przeciwdziałania przestępczości z uwzględnieniem specyfiki lokalnych zagrożeń⁶.

Utrzymanie bezpieczeństwa publicznego jest jednym z najstarszych zadań publicznych⁷, które jest nierozłącznie związane z powstaniem władzy publicznej. Od dawna bezpieczeństwo publiczne urasta do najważniejszych problemów społecznych, a zapewnienie bezpieczeństwa publicznego danej społeczności stanowi podstawowy warunek duchowego i materialnego rozwoju całej grupy zorganizowanej w państwo i żyjących w tym państwie jednostek ludzkich⁸. Zapewnienie bezpieczeństwa oraz spokoju i porządku publicznego należy do zadań wielu organów administracji publicznej, zarówno z systemu administracji rządowej, jak i samorządowej. Są one bowiem specjalnie powołane do realizacji zadań z dziedziny bezpieczeństwa i porządku publicznego⁹.

Odpowiedzialność za zapobieganie przestępstwom i ich wykrywanie ponoszą przede wszystkim instytucje porządku prawnego, jednak pełne wywiązanie się z tego obowiązku wymaga zaangażowania się nie tylko tych instytucji. Skuteczne zapobieganie przestępstwom i ich wykrywanie zależy w dużym stopniu od poziomu i jakości współpracy instytucji porządku prawnego ze społecznością, której ona służy. Jest to przy tym zarówno odpowiedzialność prywatna, jak i publiczna¹⁰.

Jeśli mówimy o bezpieczeństwie ludzi, w pierwszej kolejności przychodzi na myśl policja. Jest to umundurowana i uzbrojona formacja służąca społeczeństwu i przeznaczona do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Do jej podstawowych zadań należy: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego. Kolejne zadanie to inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykro-

6) P. Suchanek, P. Marchliński, *Rzeczywisty obraz zagrożeń bezpieczeństwa i porządku publicznego a zasoby informacji posiadane przez podmioty odpowiedzialne za zapobieganie i zwalczanie przestępczości*, [w:] *Praktyczne elementy zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu. Nowoczesne technologie i praca operacyjna*, pod red. L. Paprzyckiego, Z. Rau, Warszawa 2009, str. 875-876.

7) Zob. J. Widacki, *Ustrój i organizacja Policji w Polsce oraz jej funkcje i zadania w ochronie bezpieczeństwa i porządku (Reforma Policji – część I)*, Warszawa Kraków 1998; E. Ura, *Prawne zagadnienia bezpieczeństwa państwa*, Rzeszów 1988.

8) S. Piłkalski, *Podstawowe zagadnienia bezpieczeństwa publicznego* [w:] *Bezpieczeństwo to wspólna sprawa. Ochrona bezpieczeństwa publicznego – rozwiązania systemowe w skali kraju i regionu*, materiały poseminaryjne pod red. J. Fiebiga, M. Roga, A. Tyburskiej, Szczytno 2002, str. 39.

9) I. Nowicka, *Odpowiedzialność prawna funkcjonariusza Policji jako funkcjonariusza publicznego*, Rozdział VII [w:] *Współczesny wymiar funkcjonowania Policji* pod red. B. Wiśniewskiego, Z. Piątka, Warszawa 2009 str. 157.

10) C de Rover, *Prawa człowieka i prawo humanitarne dla policji i sił bezpieczeństwa państwa*, Legionowo 2002, str. 177.

czeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi. Ponadto policja zajmuje się wykrywaniem przestępstw i wykroczeń oraz ściganiem ich sprawców.

Bezpieczeństwo jest pewnym stanem obiektywnym, polegającym na braku zagrożenia, ale odczuwanym subiektywnie przez jednostkę lub grupę. Tym samym bezpieczeństwo składa się z dwóch zasadniczych elementów: obiektywnego i subiektywnego¹¹. Pierwszy element jest zewnętrznym w stosunku do jednostki i oznacza brak zagrożeń dla życia (zdrowia, mienia). Natomiast drugi z elementów ma charakter subiektywny i jest poczuciem bezpieczeństwa, czyli wewnętrznym osobistym przekonaniem, że nie ma podstaw do obaw. Zatem bezpieczeństwo jest więc złożoną strukturą, która składa się z psychicznych i niepsychicznych komponentów. W pewnych sytuacjach bezpieczeństwo (element obiektywny) może nie być adekwatne do poczucia bezpieczeństwa (element subiektywny). Jeśli tego braku wzajemnych relacji nie można w racjonalny sposób uzasadnić, to zazwyczaj mówi się wtedy o patologii. Jej przyczyny mogą mieć podłoże w ludzkiej psychice (stany lękowe, psychozy, choroby psychiczne) bądź też w patologii i dewiacjach kultury społecznej (na przykład eskalacja grozy i niepewności przez media)¹².

Co jednak, gdy poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli maleje na skutek działania organów, które miały bezpieczeństwo zapewnić?

Jedną z przyczyn, w związku z którą poczucie bezpieczeństwa obywateli maleje to nadużycie władzy przez funkcjonariusza organu powołanego do ochrony.

Nadużycie władzy stanowi przestępstwo, które zagraża prawidłowemu funkcjonowaniu instytucji państwowych, podważając zaufanie do systemu władzy, a także wywołuje szczególne poczucie niesprawiedliwości u stykających się z nim obywateli.

Policja IV Rzeczypospolitej jest organem państwowym powołanym do ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, jednocześnie opartym na podległości oraz hierarchii z własną historią i etyką, którego działalność wymaga bezwzględnego poszanowania konstytucyjnego porządku prawa, a także apolityczności. Policja przez swoje działania realizuje nadrzędne wartości i cele służby, stoi na straży bezpieczeństwa obywateli oraz państwa. Służba w Policji jest traktowana jako działanie na rzecz człowieka i obywatela w jego jednostkowo-społecznym wymiarze, z jego osobą, niepowtarzalnością i zmiennością. Policja w służbie na rzecz oby-

11) Szerzej: E. Moczuk, *Społeczne poczucie bezpieczeństwa mieszkańców społeczności lokalnej (...)*, [w:] A. Szymaniak (red.), *Samorząd a Policja. Kształtowanie bezpieczeństwa lokalnego*, Poznań 2007, s. 165 – 169. B. Czarnecki, W. Siemiński, *Kształtowanie bezpiecznej przestrzeni publicznej*, Warszawa 2004, s. 11 – 15.
12) R. Rojtek, *Obiektywne i subiektywne poczucie bezpieczeństwa*, <http://www.bezpieczna.pl/bezpieczenstwo/felieton/osoba/obiektywne-i-subiektywne-poczucie-bezpieczenstwa>.

wateli i państwa korzysta z moralności ogólnospołecznej oraz moralności wyznaczonej historyczną osobowością narodu polskiego z jego historycznym dziedzictwem¹³.

Służba w Policji stawia przed każdym funkcjonariuszem szereg obowiązków, wynikających z przepisów prawa zawartych w ustawach, rozporządzeniach oraz decyzjach i rozkazach przełożonych. Kandydat do pracy w Policji, zanim stanie się policjantem, składa uroczystą przysięgę, w której ślubuje służyć wiernie narodowi, chronić ustanowiony Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej porządek prawny, strzec bezpieczeństwa państwa i jego obywateli, nawet z narażeniem życia, a wykonując powierzone mu zadania, pilnie przestrzegać prawa, dochować wierności konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, przestrzegać dyscypliny służbowej oraz wykonywać rozkazy i polecenia przełożonych, strzec tajemnicy państwowej i służbowej, a także honoru, godności i dobrego imienia służby oraz przestrzegać zasad etyki zawodowej¹⁴. Prawidłowa praca funkcjonariuszy Policji stanowi bezpośredni warunek faktycznego korzystania przez obywateli ze swoich uprawnień publicznych oraz prywatnych. Społeczne zaufanie do Policji, jak i wymagane prawem efektywne prowadzenie działań zmierzających do ukarania sprawców czynów zabronionych wymagają najwyższej staranności w realizacji obowiązków przez każdego funkcjonariusza.

Funkcjonariusz Policji zgodnie z oczekiwaniami społeczeństwa ma stanowić ostoję bezpieczeństwa, być człowiekiem prawym, o wysokich kwalifikacjach zawodowych i umiejącym odpowiednio reagować na każde naruszenie porządku prawnego. Policjant posiada duże uprawnienia do przywracania porządku prawnego oraz zapewnienia poczucia bezpieczeństwa osobistego. Niestety, podejmowanie interwencji policyjnej doprowadza niekiedy do zdarzeń nadzwyczajnych, które stają się przedmiotem szczególnego zainteresowania ze strony mediów. Następstwem błędów, jakie popełniają policjanci podczas podejmowania interwencji, są skargi obywateli domagających się ukarania winnych¹⁵. Każda skarga jest skrupulatnie badana i wyjaśniana według przewidzianych procedur.

Przestępcza działalność funkcjonariusza Policji narusza integralność formacji i stanowi istotną przeszkodę w wypełnianiu ustawowych zadań Policji. Powoduje ona szereg negatywnych skutków dla instytucji, począwszy od sprzeniewierzenia się wartościom istotnym dla służby, uczciwym relacjom zawodowym, a skończywszy na stratach finansowych, jakie z tytułu przestępstwa ponosi budżet Policji i budżet państwa oraz nieko-

13) J. Czerniakiewicz, *Zasady moralne polskiego policjanta*, [w:] M. Róg (red.), *Etyka zawodowa policjanta. Materiały pokonferencyjne*, Szczytno 1999, s. 98.

14) Z. Świrk, *Służyć dwom panom*, „Prawo i Życie” 2001, nr 5, s. 2.

15) A. Pawłowski, *Skargowość a etyka zawodowa policjanta. Dychotomia czy synteza?*, [w:] G. Kędzierska, T. Frączek (red.), *Skargowość w Policji*, Szczytno 2002, s. 17.

rzystnym wpływie na odbiór Policji w społeczeństwie¹⁶.

W oparciu o przeprowadzone badania w zakresie przekraczania uprawnień lub niedopełniania obowiązków przez funkcjonariuszy Policji, w oparciu o kryterium rodzaju niedopełnionego obowiązku lub przekroczonego uprawnienia, wystąpiło w sprawach związanych z: legitymowaniem osób w celu ustalenia tożsamości, stosowaniem środków przymusu bezpośredniego, zasadami i przypadkami użycia broni palnej, zatrzymaniem osób, przeszukaniem osób, kontrolą osobistą, przeszukaniem pomieszczeń, oględzinami miejsca zdarzenia, podjęciem interwencji policyjnej, procedurą przeprowadzania kontroli drogowej, przeprowadzaniem czynności procesowych, brakiem dokumentacji wymaganej czynnością oraz innymi niż wskazane sytuacjami.

Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w związku z legitymowaniem w celu ustalenia tożsamości osoby wystąpiło w szczególności w sprawach dotyczących: stosowania gróźb karalnych w trakcie legitymowania, naruszenia nietykalności cielesnej podczas legitymowania, spowodowania obrażeń ciała skutkujących naruszeniem czynności narządu ciała i rozstrojem zdrowia na okres powyżej 7 dni podczas legitymowania oraz pobicia podczas legitymowania.

Przekroczenia uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w związku ze stosowaniem środków przymusu bezpośredniego wystąpiło w szczególności w sprawach dotyczących: bezzasadnego użycia środków przymusu bezpośredniego podczas interwencji, naruszenia nietykalności cielesnej podczas użycia środków przymusu bezpośredniego, stosowania środków przymusu bezpośredniego w sposób nieodpowiadający potrzebom wynikającym z zaistniałej sytuacji i zbędny do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom, spowodowania obrażeń ciała skutkujących naruszeniem czynności narządu ciała i rozstrojem zdrowia na okres powyżej 7 dni w trakcie stosowania środków przymusu bezpośredniego.

Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w związku z zatrzymaniem osoby wystąpiło w szczególności w sprawach dotyczących: bezzasadnie dokonanego zatrzymania osoby, stosowania podczas zatrzymania osoby środków przymusu bezpośredniego w sposób nieodpowiadający potrzebom wynikającym z zaistniałej sytuacji i zbędny do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom, naruszenia nietykalności cielesnej osoby podczas zatrzymania, spowodowania u osoby zatrzymanej obrażeń ciała skutkujących naruszeniem czynności narządu ciała i rozstrojem zdrowia na okres powyżej 7 dni, pobicia podczas zatrzymania, stosowania gróźb karalnych

16) Komenda Główna Policji, Biuro Spraw Wewnętrznych, *Analiza przestępczości w środowisku policyjnym na podstawie rezultatów pracy BSWKGP w 2008 r.*, Warszawa 2009, s. 3.

wobec zatrzymanego, psychicznego i fizycznego znęcania się nad zatrzymanym, doprowadzenia osoby zatrzymanej do innej czynności seksualnej w związku z jej zatrzymaniem, niezachowania ciągłej i wzmożonej czujności podczas nadzoru nad zatrzymanym, co doprowadziło do jego ucieczki z nadzorowanego terenu czy samookaleczenia osoby zatrzymanej oraz przyjęcia korzyści majątkowej w kwocie 100 zł za naruszenie przepisów prawa poprzez umożliwienie widzenia z osobą zatrzymaną.

Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w związku z przeszukaniem pomieszczeń wystąpiło w szczególności w sprawach dotyczących: bezzasadnie dokonanego przeszukania pomieszczeń, przywłaszczenia czy kradzieży przedmiotów zabezpieczonych podczas przeszukania, przekazania informacji o planowanym przeszukaniu osobie nieuprawnionej w zamian za korzyść majątkową, zniszczenia mienia podczas przeszukania pomieszczeń oraz stosowania gróźb karalnych podczas przeszukania pomieszczeń.

Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w związku z oględzinami miejsca zdarzenia wystąpiło w szczególności w sprawach dotyczących: przerobienia dokumentacji związanej z oględzinami miejsca zdarzenia drogowego czy poświadczenia nieprawdy w protokole oględzin miejsca zdarzenia, nierzetelnego przeprowadzenia oględzin miejsca kolizji drogowej oraz kradzieży z miejsca oględzin miejsca przestępstwa.

Przekroczenia uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w związku z podjęciem interwencji policyjnej wystąpiło w szczególności w sprawach dotyczących: zaniechania niezwłocznego podjęcia interwencji policyjnej, bezzasadnego podjęcia interwencji policyjnej, stosowania gróźb karalnych w trakcie interwencji, naruszenia nietykalności cielesnej podczas interwencji oraz spowodowania obrażeń ciała skutkujących naruszeniem czynności narządu ciała i rozstrojem zdrowia na okres powyżej 7 dni zdrowiu w trakcie interwencji.

Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w związku z procedurą przeprowadzenia kontroli drogowej wystąpiło w szczególności w sprawach dotyczących: odstąpienia od wykonania czynności służbowych, które obowiązany był wykonać w związku ze stwierdzeniem popełnienia wykroczenia drogowego, w szczególności odstąpienia od zatrzymania prawa jazdy w związku ze stwierdzeniem prowadzenia pojazdu w stanie po użyciu alkoholu, przyjęcia korzyści majątkowej w związku z odstąpieniem od ukarania mandatem karnym za wykroczenie drogowe, przyjęcia korzyści majątkowej w zamian za odstąpienie od wykonania prawnych czynności służbowych, w szczególności w zamian za odstąpienia od badania kierującego pojazdem na zawartość alkoholu, zatrzymania prawa jazdy w związku

ze stwierdzeniem stanu nietrzeźwości kierującego pojazdem, zatrzymania dowodu rejestracyjnego pojazdu w związku z ujawnieniem ważności obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, odstąpienia od nadania biegu sprawie w związku z popełnieniem przestępstwa drogowego, poświadczenia nieprawdy w mandacie karnym w zakresie kwalifikacji prawnej wykroczenia oraz przerobienia mandatu karnego poprzez obniżenie kwoty prawomocnie nałożonej kary grzywny.

Nieprawidłowości dotyczące sposobu przeprowadzania czynności procesowych wystąpiły w sprawach dotyczących: przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie, przesłuchania świadka, konfrontacji, okazania, przedstawienia zarzutu podejrzanemu, przesłuchania podejrzanego oraz innych niż wskazane sytuacje.

Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w związku przeprowadzeniem czynności procesowych w ramach przyjęcia zawiadomienia o przestępstwie wystąpiło w szczególności w sprawach dotyczących: nieprzyjęcia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa ustnego zawiadomienia o przestępstwie, nienadania biegu zawiadomieniu dotyczącego przestępstwa oraz poświadczenia nieprawdy w protokole przyjęcia zawiadomienie o przestępstwie.

Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w związku z przeprowadzeniem czynności procesowych w ramach przesłuchania świadka wystąpiło w szczególności w sprawach dotyczących: podżegania świadka do składania fałszywych zeznań, poświadczenia nieprawdy w protokole przesłuchania świadka oraz podrobienia protokołu przesłuchania świadka oraz stosowania gróźb w celu wywierania wpływu na świadka i sugerowanie mu treści zeznań podczas przesłuchania.

Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w związku z przeprowadzeniem czynności procesowych w ramach przesłuchania podejrzanego wystąpiło w szczególności w sprawach dotyczących: stosowania przemocy bądź gróźb wobec podejrzanego w celu uzyskania od niego określonych wyjaśnień, spowodowania obrażeń ciała podejrzanego podczas przesłuchania skutkujących naruszeniem czynności narządu ciała i rozstrojem zdrowia na okres powyżej 7 dni oraz zatajenia dowodów niewinności podejrzanego.

Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w związku z przeprowadzeniem czynności procesowych w ramach innych niż wyżej wskazane czynności procesowych wystąpiło w szczególności w sprawach dotyczących: zniszczenia dowodu rzeczowego, tworzenia fałszywych dowodów w postępowaniu karnym, dokonania błędnej kwalifikacji prawnej czynu i prowadzenia czynności wyjaśniających w sprawie o wykroczenie zamiast postępowania karne-

go – 6 spraw, dokonania błędnej kwalifikacji prawnej czynu skutkującej tym, iż zakwalifikowany czyn został ścigany z oskarżenia prywatnego zamiast ściganego z urzędu, nienależytego przechowywania akt postępowania karnego dopuszczając do ich zaginięcia, ukrywania dokumentów oznaczonych klauzulą „ściśle tajne”, których nie miał prawa rozporządzać, ujawnienia osobom nieuprawnionym w celu osiągnięcia korzyści majątkowej informacji stanowiących tajemnicę służbową i informacji uzyskanych w związku z wykonywaniem czynności służbowych, przyjęcia korzyści majątkowej w zamian za wydanie korzystnego dla wręczającego rozstrzygnięcia procesowego, żądania korzyści majątkowej w zamian za uchylenie środka zabezpieczającego.

Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariuszy Policji w zakresie innych niż wyżej wskazany rodzaj czynności służbowych wystąpiło w szczególności w sprawach: udzielenia bez podstaw faktycznych, wiedzy i zgody przełożonych asysty przy eksmisji osobie nieuprawnionej do wykonania czynności, przekazania osobie nieuprawnionej w zamian za pożyczkę pieniężną swojej legitymacji służbowej, przez co funkcjonariusz pozbawił się możliwości wykonywania obowiązków służbowych oraz umożliwił posługiwanie się tym dokumentem osobie niepowołanej, działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i przekazania swojej broni służbowej osobie nieuprawnionej jako zabezpieczenie udzielonej pożyczki w kwocie 2000 zł przez lombard, zaniedbania obowiązku archiwizacji dokumentów z klauzulą „Tajne”, pozostawiając je bez nadzoru w niezaplombowanej szafie bez należytego zabezpieczenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym, wykorzystania posiadanego umundurowania i legitymacji służbowej w czasie wolnym od służby pod pozorem prowadzenia czynności służbowych celem załatwienia sprawy prywatnej, udostępnienia osobom nieuprawnionym oznakowanego pojazdu służbowego oraz przedmiotów wyposażenia służbowego w postaci pałki typu tonfa, kajdanek oraz elementów umundurowania celem wykonania zdjęć o treści erotycznej.

Ustawowym zadaniem Policji jako umundurowanej i uzbrojonej formacji jest służenie społeczeństwu. Misją Policji jest ochrona bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także dokonywanie jakościowych zmian w swojej strukturze i wyznaczanie priorytetów działania według współczesnych zagrożeń przestępczych. Jednocześnie Policja tworzy nową koncepcję współdziałania ze wszystkimi podmiotami odpowiedzialnymi za kształtowanie poczucia bezpieczeństwa. Dlatego należy z dużą odpowiedzialnością określić oczekiwania społeczne wobec Policji.

W obrębie służby policyjnej istnieją oczekiwania, iż Policja powinna działać etycznie i sposób zgodny prawem. Społeczność formułuje ocze-

kiwania, iż Policja zachowuje najwyższe standardy moralne. Funkcjonariusz Policji jest przedstawicielem władzy, której społeczeństwo przekazało swoje prawa w zamian za ochronę i bezpieczeństwo.

Spółeczeństwo oczekuje od Policji w szczególności zapewnienia bezpieczeństwa, otwartości na problemy społeczne, sprawiedliwego traktowania i pomocy w usuwaniu nieprawidłowości w życiu społecznym, monitorowania zjawisk kryminogennych, zniechęcania potencjalnych przestępców do popełniania czynów zabronionych czy izolowania niebezpiecznych sprawców.

Funkcjonariusz Policji zgodnie z oczekiwaniami społeczeństwa ma stanowić ostoję bezpieczeństwa, być człowiekiem prawym, o wysokich kwalifikacjach zawodowych i umiejącym odpowiednio zareagować na każde naruszenie porządku prawnego. Kompetentny policjant to nie tylko, z racji wykonywanych czynności, mający określone uprawnienia, umożliwiające samodzielne wykonywanie decyzji, ale również ten, który dysponuje odpowiednim poziomem wiedzy oraz umiejętnie korzysta z doświadczenia innych, ponadto z dumą nosi mundur i odznakę oraz nie przynosi wstydu ani sobie, ani innym funkcjonariuszom Policji. Policjanta powinna cechować uczciwość oraz wewnętrzne przekonanie, że jego celem nadrzędnym jest niesienie pomocy potrzebującym. Powinien szczerzyć się wysokim poziomem wiedzy prawniczej, analityczną wnikliwością, stanowiącą gwarancję bardzo dobrej pracy oraz stale, konsekwentnie i systematycznie podnosić kwalifikacje zawodowe, a także doskonalić i umacniać posiadane umiejętności. Powinien być sumienny i dokładny, co sprzyja rzetelności, terminowości i jakości wykonywanych zadań.

Policja jest organem ochrony porządku prawnego najbardziej widocznym w życiu społeczeństwa. Zadaniem Policji jest bowiem bezpośrednia, codzienna ochrona prawa, porządku i bezpieczeństwa publicznego. Kontakt jednostki z policjantem to najczęściej występujące bezpośrednie zetknięcie się z reprezentującym władzę państwową funkcjonariuszem publicznym. Prawo szanowane przez funkcjonariuszy państwa służy nie tylko obywatelom, lecz także władzy i tymże funkcjonariuszom. Policjant jest sługą prawa, często będąc jednocześnie pierwszym interpretatorem, który decyduje o tym, czy prawo zostało naruszone. Decyduje on również o sposobie ochrony naruszonego porządku prawnego.

Niewiele zawodów jest tak etycznie wymagających i tak pełnych konfliktów moralnych. Żaden inny zawód nie wymaga dokonywania moralnych osądów zachowań innych ludzi oraz stosowania w odpowiedzi na te zachowania właściwych reakcji społecznych, opartych na moralnych racjach. W obrębie służby policyjnej istnieją oczekiwania, iż Policja powinna działać etycznie i w sposób zgodny prawem. Społeczność formułuje oczekiwania, iż Policja zachowuje najwyższe standardy moralne.

Funkcjonariusz Policji jest przedstawicielem władzy, której społeczeństwo przekazało swoje prawa w zamian za ochronę i bezpieczeństwo. Z tego pochodzi uprawnienie, które ma służyć obronie obywateli, włącznie z użyciem siły. Policjanci, realizując swoje zadania służbowe, mają nie tylko większe uprawnienia czy obowiązki niż inni obywatele, ale i większą odpowiedzialność. Opinia publiczna jest skłonna powierzyć Policji specjalną władzę i uprawnienia, jednak jest również zaangażowana w to, aby władza ta nie było nadużywana¹⁷. Społeczeństwo oczekuje od policjanta jako funkcjonariusza publicznego, nie tylko rzetelności w wypełnianiu obowiązków, ale przede wszystkim uczciwości. Tylko neutralna rola Policji może przynieść jej zaufanie u większości obywateli. Jeśli Policja zostałaby podejrzana o służenie określonym interesom bądź grupom, utraciłaby zaufanie obywateli a tym samym skuteczność działania. Pozytywny obraz Policji w społeczeństwie stanowi nie tylko istotny warunek jej skutecznej pracy, lecz także przyczynia się do zachowania bezpieczeństwa osobistego funkcjonariuszy Policji na służbie¹⁸, a tym samym zwiększa poczucie bezpieczeństwa wśród obywateli.

17) B. Hołyst, *Problemy etyki w działalności policji*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Śląskiego” 1996, nr 1550, s. 329-330.

18) B. Hołyst, *Przemoc wobec policji i jej zapobieganie*, [w:] J. Fiebig, A. Tyburska (red.), *Bezpieczeństwo osobiste policjanta*, Szczytno 2004, s. 7.

Bibliografia

1. Czerniakiewicz J., *Zasady moralne polskiego policjanta*, [w:] M. Róg (red.), *Etyka zawodowa policjanta. Materiały pokonferencyjne*, Szczytno 1999.
2. Czarnecki B., Siemiński W., *Kształtowanie bezpiecznej przestrzeni publicznej*, Warszawa 2004.
3. Hołyst B., *Problemy etyki w działalności policji*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Śląskiego” 1996, nr 1550.
4. Hołyst B., *Przemoc wobec policji i jej zapobieganie*, [w:] J. Fiebig, A. Tyburska (red.), *Bezpieczeństwo osobiste policjanta*, Szczytno 2004.
5. Nowicka I., *Odpowiedzialność prawna funkcjonariusza Policji jako funkcjonariusza publicznego*, Rozdział VII, [w:] (red.) B. Wiśniewski, Z. Piątek, *Współczesny wymiar funkcjonowania Policji*, Warszawa 2009.
6. Moczuk E., *Spoleczne poczucie bezpieczeństwa mieszkańców społeczności lokalnej (...)*, [w:] A. Szymaniak (red.), *Samorząd a Policja. Kształtowanie bezpieczeństwa lokalnego*, Poznań 2007.
7. Widawki J., *Ustrój i organizacja Policji w Polsce oraz jej funkcje i zadania w ochronie bezpieczeństwa i porządku (Reforma Policji – część I)*, Warszawa-Kraków 1998.
8. Pikulski S., *Podstawowe zagadnienia bezpieczeństwa publicznego*, [w:] (red.) J. Fiebig, M. Rog, A. Tyburska, *Bezpieczeństwo to wspólna sprawa. Ochrona bezpieczeństwa publicznego – rozwiązania systemowe w skali kraju i regionu*, materiały poseminaryjne, Szczytno 2002.
9. Rojtek R., *Obiektywne i subiektywne poczucie bezpieczeństwa*, <http://www.bezpieczna.pl/bezpieczenstwo/felieton/osoba/obiektywne-i-subiektywne-poczucie-bezpieczenstwa>.
10. Rover C de, *Prawa człowieka i prawo humanitarne dla policji i sił bezpieczeństwa państwa*, Legionowo 2002.
11. *Słownik języka polskiego*, T. I. PWE, Warszawa 1978.
12. *Słownik współczesnego języka polskiego*, Reader's Digest Przegląd, Warszawa 1998.
13. Suchanek P., Marchliński P., *Rzeczywisty obraz zagrożeń bezpieczeństwa i porządku publicznego a zasoby informacji posiadane przez podmioty odpowiedzialne za zapobieganie i zwalczanie przestępczości*, [w:] (red.) L. Paprzycki, Z. Rau, *Praktyczne elementy zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu. Nowoczesne technologie i praca operacyjna*, Warszawa 2009.
14. Świrk Z., *3 Służyć dwom panom*, „Prawo i Życie” 2001, nr 5.
15. Ura E., *Prawne zagadnienia bezpieczeństwa państwa*, Rzeszów 1988.